

Fenntarthatóság

AZ ÓVODAI ÉS AZ ISKOLAI MUNKÁBAN

FENNTARTHATÓSÁG

AZ ÓVODAI ÉS AZ ISKOLAI MUNKÁBAN

 ZÖLD FÖLD
program

2023

Jelen tananyag megjelenését a Kulturális és Innovációs Minisztérium, valamint a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal támogatta.

Szerző: Jenei Andrea
Szakmai lektor: Papp Ágnes
Alkotószerkesztő: Demeter József
Nyelvi lektor: Megyeri-Szedlák Anna

Fenntarthatósági szakmai lektorok: Ütőné Visi Judit, Varga Attila
Pedagógiai szakértők: Demeter József és Papp Ágnes
Alkotószerkesztő: Papp Ágnes
Olvasószerkesztő: Zsámboki Péter
Grafika: Szűcs Édua
Fedélterv, tipográfia, tördelés: Berecz András

A Zöld Föld pedagógiai program vezető szakértői:
Projektvezető: Matolcsy Miklós
Szakmai vezetők: Czippán Katalin és Ütőné Visi Judit
Pedagógiai vezetők: Demeter József és Papp Ágnes

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

NEMZETI
SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI
HIVATAL

 Alapértékek
Nonprofit Kft.

A természet, a társadalmi és gazdasági környezet egyensúlya

A fenntarthatóság nem képzelhető el a környezeti, a társadalmi és a gazdasági területek működésének egyensúlya nélkül. Ez azt jelenti, hogy egyik terület fejlesztése sem nélkülözheti a másik két alrendszer szempontjait.

A világunk akkor marad fenntartható, ha a környezet eltartókéességének megőrzése, a gazdaságosság és a társadalmi igazságosság egyaránt megvalósul.

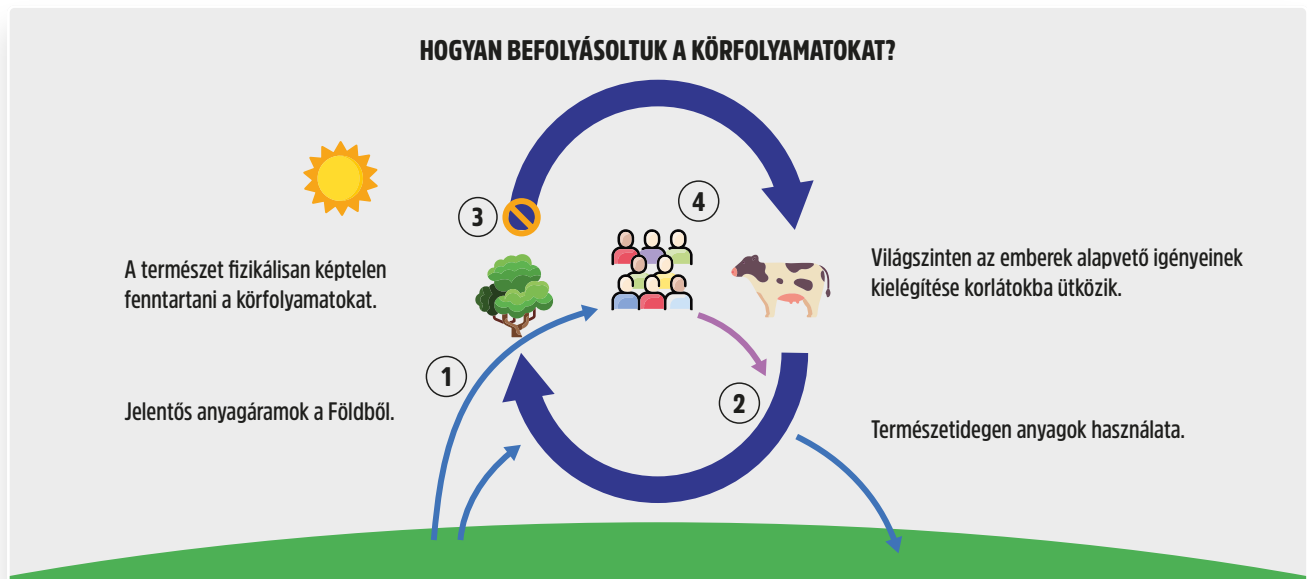

TUJTAD?

Rendszergondolkodó

Az üzleti érdekek gyakran okoznak környezeti vagy szociális problémákat. A műanyag csomagolás például egy cég nyeresége szempontjából előnyös lehet, de amikor a szemétkébe vagy netán a természetbe, az élővízekbe kerül, súlyos környezeti károkat okozhat, ahogyan az olcsó munkaerő is növeli a gazdasági hasznot, ugyanakkor szegénységben tartja a munkavállalókat, és sokszor rab-szolgá- vagy gyerekmunkához vezet.

➤ HOGYAN HASZNÁLJUK TÚL AZ ERŐFORRÁSOKAT?

Több anyagot veszünk ki a rendszerből, mint amennyit hozzáadunk – főleg a kimerülő erőforrásokból. Rövid idő alatt rengeteg olyan anyagot engedünk a bioszférába, amely évmilliárdokig hozzáférhetetlen volt. Ezek az anyagok vagy közvetlenül ártalmasak az élő rendszerre, vagy az életkörülményeket változtatják meg

Több hulladékot termelünk, mint amennyit a természet be tud fogadni, ártalmatlanítani tud, ezért a szennyezések felhalmozódnak a hulladéklerakókban, a talajban, a tengerekben, a levegőben és az élő szervezetekben. A szennyezések fizikailag gátolják a természet körfolyamatait, regeneráló és regenerálódó képességét.

➤ CÉLOK, SZEMPONTOK, JAVASLATOK A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSHEZ

A környezeti, gazdasági, társadalmi feladatok többszörösen összefüggenek egymással. A következőkben a termelés, a szolgáltatások, a gazdasági tevékenység néhány kiemelt környezeti és társadalmi vonatkozását vizsgáljuk meg.

Szakemberként mindig figyelembe kell venni, hogy a szakmai munka milyen hatással lesz a szűkebb és tágabb társadalmi-gazdasági, természeti és az ember alkotta környezetre. Igyekezni kell a lehető legkisebb kárt okozni, a lehető legjobb megoldásokat megtalálni.

A fenntarthatóság feltétele:

1.

- a természeti erőforrások hatékony és bölcs használata,
- a hulladékképződés lehető legalacsonyabb szinten tartása.

Bölcs és hatékony, ha megújuló erőforrásokat használunk, és a felhasznált anyagokat a lehető legtovább bent tartjuk a termelés, előállítás, használat, újrahasználat, újrahasznosítás körforgásában.

AZ ERŐFORRÁSOK CSOPORTOSÍTÁSA MEGÚJULÁS SZERINT

Erőforrások	A megújuláshoz szükséges idő	Ökológiai források	Energiahordozók
Megújuló	Vagy korlátlan mennyiségben áll rendelkezésre, vagy hónapok alatt magától, esetleg ember által irányítható módon megújul.	Mezőgazdasági termékek	Napenergia, szélenergia, vízenergia, bioüzemanyagok
Korlátozottan megújuló/ kimeríthető	1-200 év között emberi beavatkozás nélkül megújul, nem megfelelő használattal kimeríthető.	Hal- és vadállomány, erdő, gyeplő, ivóvizek, felszín alatti vizek, talaj	Geotermális és vízenergia, bioüzemanyagok
Kimerülő	Korlátozott mennyiségben áll rendelkezésre, 200 évnél több idő alatt keletkezik.		Olaj, földgáz, szén, hasadó anyagok

Forrás: Szlávik János: Fenntartható gazdálkodás (2013) Complex. felhasználásával

2. A fenntarthatóság feltétele:
a szennyezés mértéke ne haladja meg a természeti rendszerek vagy az ember egészségét károsító szintet.

- Meg kell előzni – amennyire csak lehetséges – a hulladék- és a szennyezésképződést.
- A lehető legkisebb környezetszennyezéssel előállított, és/vagy biológiailag lebomló alapanyagokat, kezelőanyagokat kell választani.
- Olyan technológiára van szükség, amely során minimalizálni lehet a keletkező hulladékot, a kiáramló anyagokat és az energiafelhasználást.
- A keletkező hulladékot megfelelően kell kezelni: a veszélyeseket a veszélyesanyag-tárolóba, az újrahasznosíthatókat a szelektív gyűjtőbe, a lebomlókat az összetétel szerint háztáji vagy ipari komposztálóba kell elhelyezni.

A gazdálkodásban olyan szemléletváltás szükséges, amely a „kevesebből hatékonyan többet” stratégiát valósítja meg. A körkörös gazdálkodás tehát úgy kíván gazdasági növekedést elérni, hogy

- a felhasznált erőforrások mértéke csökken,
- a környezetterhelés mértéke minimalizálódik,
- a hulladékképződés akár teljesen megszűnik,
- a károsanyag-kibocsátás csökken,
- az újrahasznosítás pedig a termelési lánc lehető legtöbb pontján érvényesül.

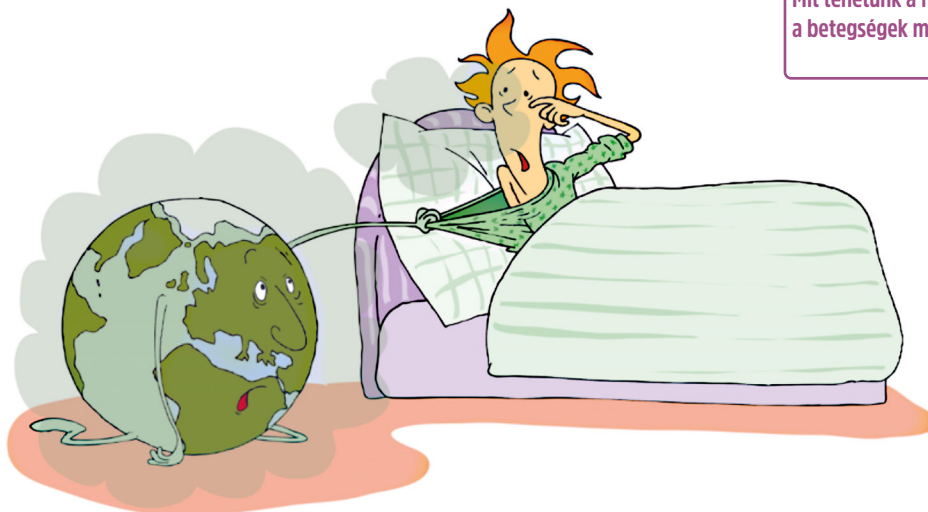
3. A fenntarthatóság feltétele:
Az emberek egészségének megőrzése érdekében az egészségügyi szolgáltatásoknak – a betegek megfelelő ellátása mellett – a megelőzésre is hangsúlyt kell helyezniük.

- Megelőzés például:
 - a megelőző szűrővizsgálatok,
 - a tömegsportokban való részvétel,
 - a helyes táplálkozás, testi-lelki karbantartást támogató tevékenységek, életmód-programok.
- Be kell tartani a munkaegészségügyi, környezet-egészségügyi előírásokat.
- Igénybe kell venni, vállalkozóként pedig ösztönözni kell a megelőzési programokban való részvételt.

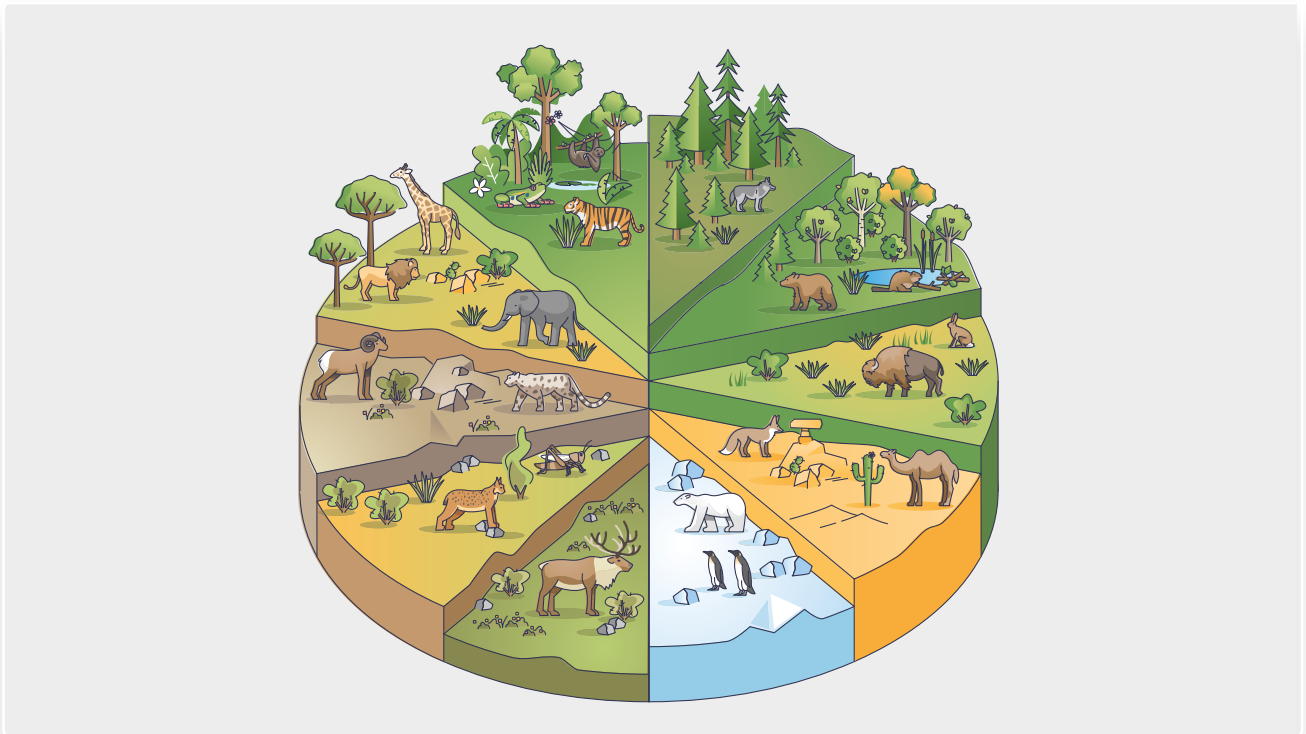

ÖTLETELJ!

Mit tehetünk a fentiekén kívül a betegségek megelőzése érdekében?

4. **A fenntarthatóság feltétele:**
az ökológiai rendszerek, a természet sokféleségének, a biodiverzitásnak a megőrzése.

A biológiai sokféleség, más néven a biodiverzitás az élet fenntartásának feltétele. Ahol rovarok vannak, ott megjelennek a rovarvők is, tehát minden élőlénynek megvan a maga szerepe a természetes egyensúly fenntartásában. Bármilyen állatról, növényről, gombáról vagy akár baktériumról beszélünk, a fajok különböző kapcsolódásokat, alá-, fölé- és mellérendeltségi szerveződéseket hoznak létre, így épül az ökológiai rendszer, az ökoszisztéma.

Ökoszisztéma-szolgáltatásnak azt a hasznot nevezzük, amelyet az ökológiai rendszer az emberek számára nyújt.

Például ilyenek:

- a tiszta levegő,
- az ivóvíz,
- az ehető élelmiszerek,
- a nyersanyagok,
- a rekreáció,
- a szén-dioxid elnyelése,
- a hőmérséklet-kiegyenlítés.

Ez a fogalom összekapcsolja a természetet a társadalommal, különösen a jólléttel és a gazdasággal. Sajnos az ökoszisztémák állapota egyre inkább romlik, ezért sok olyan szolgáltatás is veszélybe kerül vagy megszűnik, amelynek helyettesítése költséges vagy megoldhatatlan.

A méhek pusztulásával például elmarad a növények beporzása, nem lesz termés, és nem lesz a növény fennmaradását szolgáló mag sem.

A mezőgazdasági termelés, az erdőművelés közvetlen hatással van az ökológiai rendszerek nagyságára és azok biológiai sokféleségére, de a közlekedési útvonalak, a telephelyek, épületek kialakítása, a bányaművelés helyszíne és módja is hozzájárul a diverzitás növeléséhez vagy csökkentéséhez. Közvetett módon pedig az alapanyag, a technológia megválasztása, valamint a szennyezések, a hulladékelhelyezés, a vízfelhasználás mind-mind befolyásolja az ökológiai rendszerek állapotát.

**5. A fenntarthatóság feltétele:
a közösség igényeinek – lehetőségek szerinti – helybeni kiszolgálása.**

TUJTAD?

Rendszergondolkodó

A messziről jött árunak nagy az ökológiai lábnyoma, hiszen a szállítás környezetterhelő, és nem ismerjük az előállítás körülményeit sem. A hosszú szállítás biztonsági igénye megnövelheti a csomagolás mennyiségét, az élelmiszereket sokszor vegyszeresen kell kezelni hogy fogyasztható állapotban érkezzenek meg, illetve a szállítás miatt magasabb lehet a veszteség is.

Azt is érdemes azonban megjegyezni, hogy előfordulhat, hogy egy helyben megtermelt, de hónapokig mélyhűtött terméknek nagyobb lesz az ökológiai lábnyoma, mint egy pár napos, ám kicsit távolabbról szállított frissnek. Ezért a problémákat és a megoldás következményeit mindig több szempontból érdemes megvizsgálni.

Gondold át, ha készíteni, eladni vagy venni akarsz valamit!

Részesítsd előnyben a közelről származó alapanyagokat, környezetkímélő technológiákkal előállított, illetve környezetbarát termékeket! A termék akkor környezetbarát, ha a teljes életútja az.

- van rajta ökocímke és/vagy
- a termelőt segítő méltányos kereskedelemből származik és/vagy
- nincs becsomagolva, illetve kevés rajta a csomagolóanyag vagy a csomagolása újrahasznosítható.

Ha vállalkozol, mérd fel a helyi kínálatot, és ismerd meg a helyi igényeket, majd vedd figyelembe őket a döntéseidnél! Ez különösen hasznos lehet a vidéki vendéglátásban, turizmusban, ahol a vendégek az ellátással együtt ízelítőt kaphatnak a helyi szokásokból, egyben hozzájárulnak a helyi termelők bevételeihez, a közösség fennmaradásához is.

Figyeld a lehető legrövidebb szállítással megközelíthető célcsoportokra, és érvelj a tudatos választás jelentősége mellett! Így nemcsak terméket adsz el, hanem a fenntarthatósághoz való hozzájárulás jó érzését is.

A szállítási, vásárlási feladatok megtervezése során is optimalizáld a szállításból eredő környezetterhelést! Ezzel energiát és pénzt is megtakaríthatsz.

Egy termék akkor lesz környezetbarát, ha teljes életútja az.

6.

A fenntarthatóság feltétele:

- a jó minőségű élelmiszerhez,
- a tiszta ivóvízhez, levegőhöz,
- az egészséges környezethez való igazságos hozzáférhetőség.

Ehhez a feladathoz csaknem minden szakma hozzá tud járulni:

- a mezőgazdaság, az élelmiszer-feldolgozók, a vendéglátás és a kereskedők az élelmiszer-ellátáshoz, az élelmiszer-biztonsághoz;
- az építőipar, a faipar például az épületek, a bútorok minőségével, valamint a felhasznált anyagok egészséget is figyelembe vevő megválasztásával; de
- a szépszépek, a divatipar is, és még sorolhatnánk a károsanyag kibocsátásáért vagy annak csökkentéséért felelős szakmákat.

7.

A fenntarthatóság feltétele:

- Lakóhelytől és származástól független tanulási lehetőség és
- lehetőség a képességeknél, tudásnak, a szükségleteknek megfelelő, tisztességes fizetésért végzett munkához.
- A közösségért tett erőfeszítések elismerése, támogatása.

Valamennyi szakma gyakorlása közben vannak újabb és újabb eljárások, innovációk, jogszabályok, jó példák. A tájékozódás, élethosszig tartó tanulás nemcsak lehetőség, hanem a környezetünk, saját magunk és a jövő generációk iránti felelősség is.

Ki tudja, mit hoz a jövő? Lehetsz munkaadó vagy munkavállaló is.

Munkaadóként törekedj arra, hogy tisztességes jövedelmet biztosíts a munkatársaknak, munkavállalóként pedig csak olyan cégnek dolgozz, ahol méltányosan bánnak az alkalmazottakkal! Az erőfeszítéseinek, képzettségének megfelelő anyagi juttatásban részesülő, egzisztenciális gondoktól mentes munkavállaló jobban teljesít, kevesebb alakkal beteg, mint alulértékelt társai.

Az anyagi elismerés mellett nagy szükség van arra is, hogy tiszteletünket, elismerésünket is kifejezzük az arra érdemeseknek. És itt meg kell említenünk azokat, akik anyagi ellátás nélkül önkéntes tevékenységet végeznek, segítenek a rászorulókon. Te is kereshetsz ilyen lehetőségeket! Jó érzés tudni, hogy tettél valamit azért, hogy jobb legyen a világ.

TUDDAD?

Az Európai Unió Alapjogi Chartája a kötelező oktatásban való ingyenes részvétel lehetőségét rendeli el valamennyi európai polgár számára. Magyarországon a tankötelezettség 16 éves korig tart.

A fenntarthatóság feltétele:**8.**

- *A társadalom minden tagjának joga és lehetősége közreműködni az őt érintő döntésekben.*

Ehhez persze az is kell, hogy a lehetőségekkel tudj élni! Ismerd meg a jogaidat és kötelességeidet is!

9.**A fenntarthatóság feltétele:**

Mindenki rendelkezzen

- *a kultúrához való hozzájutás,*
- *a pihenés,*
- *a kikapcsolódás lehetőségeivel.*

A kultúrához való hozzáférés, a pihenés, a kikapcsolódás és a rekreáció az egészségmegőrzés fontos eszköze. A kikapcsolódás mindenkinek mást jelent, azt azonban kutatások bizonyítják, hogy a természetben eltöltött idő pozitív hatással van az ember egészségére, kreativitására, tanulási és munkateljesítményére. Magyarországon viszonylag könnyen elérhető és olcsó kikapcsolódást biztosítanak az erdei tanösvények, tornapályák, kerékpárutak. A kikapcsolódáshoz szabadidőre, a lehetőségek ismeretére, a hosszabb nyaralásokhoz anyagi forrásokra van szükség. Feltöltődés, pihenés híján az emberek kiégnek, megbetegszenek, így munkaerőként sem tudnak megfelelően helytállni. Egészséges környezetet és jövőt csak egészséges emberek tudnak építeni, ezért fontos eleme a fenntarthatóságnak az egészségmegőrzés.

10.

A fenntarthatóság feltétele:

- *Óvjuk meg a helyi sajátosságokat és értékeket!*
- *Vigyázzunk a kulturális sokféleségre!*

Ez nem csupán a fenntarthatóságot segíti, de a hasznára lehet az adott térségben működő vállalkozásoknak is. A helyi szokások, értékek, ismerete egyben azt is elősegíti, hogy az adott lakóhelyen élők felelősnek érezzék magukat és tegyenek is a településük jövőjéért. Így lesz egy lakóhely élhető az ott lakóknak, a természetnek és a helyi gazdaságoknak egyaránt.

Találd ki!

1. Gondold át, hogy a saját szakmádban – iskolás éveidben és a végzés után – hogyan tudnád alkalmazni, beépíteni a felsorolt javaslatokat!
2. Gyűjts további célokat, feladatokat a fenntarthatóság érdekében! Minden esetben vedd számba azok környezeti, társadalmi és gazdasági hatását, következményeit is!

Az internet teremtette információnyomás, a reklámozón felpörgeti az emberek fogyasztási igényeit, illetve tömegeket sarkall arra, hogy egy jobb élet reményében más országokban keressék a boldogulást. Bolygónk erőforrásai azonban végesek, ezért elengedhetetlen, hogy úgy tervezzük az életünket, munkánkat, szabadidőnket, hogy a lehető legkisebbre csökkentjük ökológiai lábnyomunkat. Egy erőteljesen növekvő népesség élelmiszer-, fogyasztási igényeit csak úgy tudjuk kielégíteni, ha alapvetően megváltoztatjuk a termelési, szállítási, életvitelbeli, fogyasztási szokásainkat.

TUJTAD?

A népességrobbanás következményei

A népesség rohamos növekedését jól szemlélteti, hogy 130 év kellett ahhoz, hogy 1 milliárdról 2 milliárdra nőjön az emberiség létszáma, ám amikor 1999-ben elértük a 6 milliárdot, onnan mindössze 12 év telt el, míg 7 milliárdan lettünk. 2022-ben pedig átléptük a 8 milliárdos lélekszámot.

A távoli országokban történő népességrobbanást nem lehet egyénileg megoldani. Főleg nem egy olyan országban, ahol a munkaképes lakosság létszámának csökkenése komoly gazdasági, társadalmi kihívások elé állítja az ország egészét, többek között a szociális ellátások (nyugdíj, egészségügy, iskoláztatás) biztosítása terén is. Azt is könnyen beláthatjuk, hogy ha a Föld véges erőforrásain egyre több ember osztozik, akkor egy emberre egyre kevesebb jut. A szűkebb erőforrásokért való küzdelem azok túlnyomó részéhez, nyersanyag- és élelmiszerhiányhoz, az egyenlőtlen hozzáférés pedig háborúhoz, társadalmi válságokhoz vezethet.

Hogyan csökkenthető az ökológiai lábnyom?

Az ökológiai lábnyom annak a területnek a nagyságát jelenti, amely ahhoz kell, hogy

- az összes felhasznált erőforrást előállítsa és a keletkezett hulladékot ártalmatlanítsa.
- Az ökológiai lábnyom annak az erdőterületnek a nagysága, amely a felhasznált energia szén-dioxid egyenértékét elnyeli.

Az ökológiai lábnyom számítható egyénileg, egy családra, egy rendezvény résztvevőire, és egy adott ország vagy a Föld egy lakosára átlagosan.

Gondolkozzunk közösen, hogy mit lehet tenni!

A megoldáskereséshez segítséget nyújthat Herman Daly, korunk ismert közgazdászának hajóhasonlata:

A hajó (Föld) biztonságos közlekedéséhez két dolog szükséges:

1. hogy ne rakjanak rá a merülési vonal által megengedtnél nagyobb terhet (eltartóképesség) és
2. a terhet megfelelően osszák el a fedélzeten.

A teher súlyának – a gazdaság és a természet méreteinek – összehasonlításához elsősorban a globális viszonyokat kell figyelni, míg az erőforrások hatékony elosztásához piaci, fogyasztói, termelési mintákat kell vizsgálni és megváltoztatni.

Jelenleg a globálisan egy főre eső ökológiai lábnyomunk 30 százalékkal nagyobb, mint amit a természet hosszú távon fenn tud tartani.

Az ökológiai lábnyom csökkenthető

- a károsanyag-kibocsátó közlekedés visszaszorításával, a tömegközlekedés szerepének növelésével,
- a takarékos és hatékony energiahasználattal,
- az ökoépítészet szempontjainak szélesebb körű alkalmazásával,
- a megújuló energiaforrások alkalmazásával,
- a víztakarékossággal,
- a hulladékképződés csökkentésével,
- egészséges és környezetbarát élelmiszerek termelésével és fogyasztásával.

Ha ezek a feltételek nem állnak rendelkezésre, a hajó igazából és képletesen is felborul.

MOST TE JÖSSZ!

Folytasd a felsorolást, mi segíthet még az ökológiai lábnyom csökkentésében!

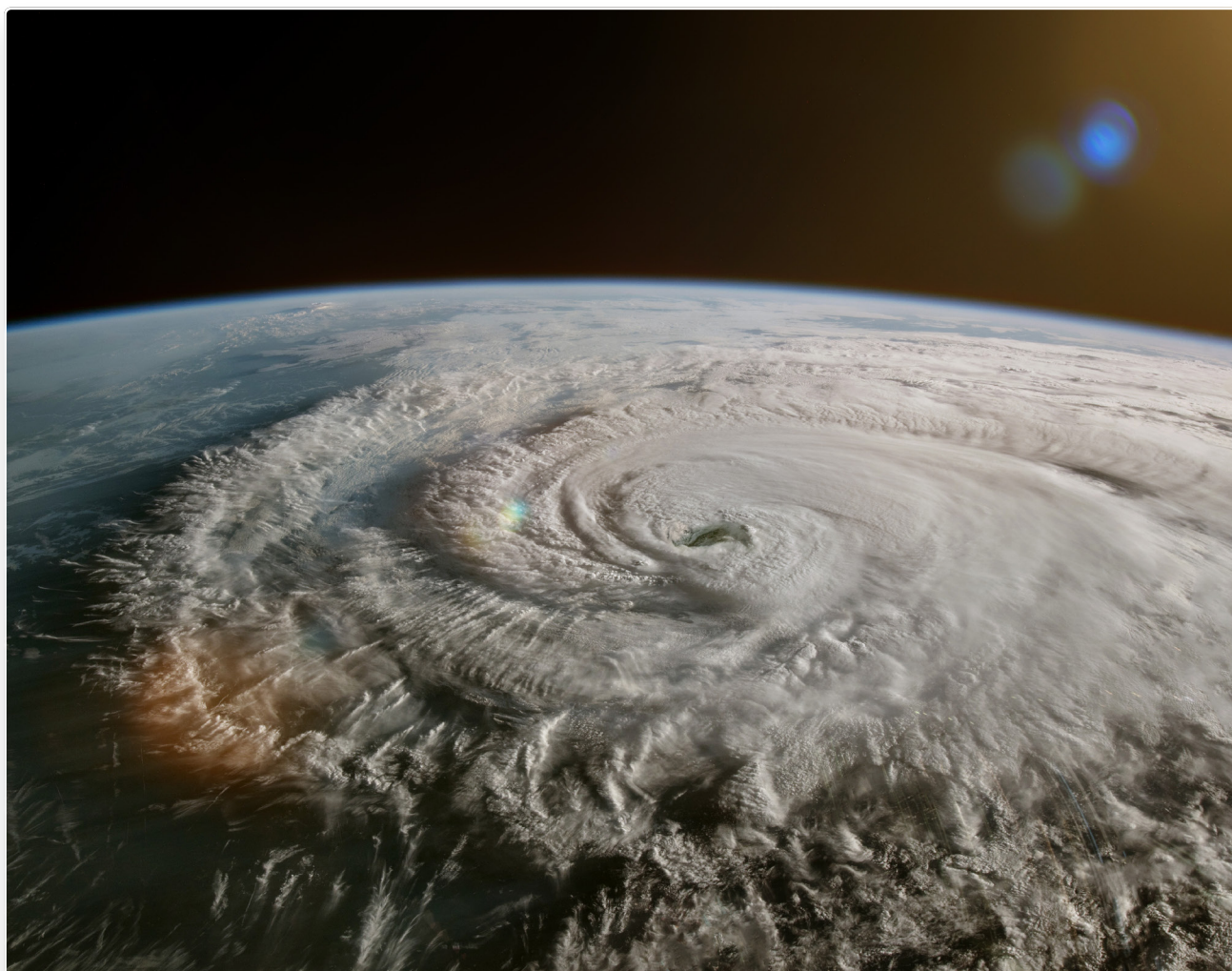
Klíímaváltozás

„Bezzeg az én időmben voltak rendes évszakok! Ha láttátok volna 1987-ben azt a nagy havat, ami szinte az egész ország életét megbénította!” – hallhatjuk szüleinktől, nagyszüleinktől. A hírekben látjuk, halljuk a váratlan villámárvizeket, szárazság miatti éhínségeket, hogy éghajlatunk, az időjárás megváltozott, mert globális felmelegedés, klímaváltozás van. Mit is jelent ez?

A légkörben jelen lévő üvegházhatású gázok (vízgőz, szén-dioxid, metán, dinitrogén-oxid) hatására a Napból érkező, földfelszínt felmelegítő és onnan visszaverődő sugárzás nem tud visszajutni a világűrbe, így a földi légkör felmelegedését okozza. Az üvegházhatás a légkör természetes jelensége, amely nélkül nem lenne földi élet. Fokozatos felerősödése – az üvegházhatású gázok arányának növekedése miatt – azonban már veszélyezteti a légköri folyamatok egyensúlyát, és globális klímaváltozáshoz vezet.

A felerősödéshez nagymértékben hozzájárul az emberi tevékenység, a növekvő termelés és fogyasztás, a közlekedési-szállítási szokások átalakulása, valamint a tájhasználat megváltozása (a zöld felületek és beépített területek arányának romlása, a mezőgazdasági termelési módok átalakulása, az erdőborítottság és a biológiai sokféleség globális mértékű csökkenése). A következmények pedig számos területen tapasztalhatók: szélsőséges vízjárás, a természetes növénytakaró, illetve az emberek, állatok életfeltételeinek változása.

Sokat kell tennünk azért, hogy a globális felmelegedést lassítsuk, illetve megállítsuk, és alkalmazkodjunk a megváltozott körülményekhez úgy, hogy közben csökkentsük ökológiai lábnyomunkat, törekedjünk a természet és a társadalom törekény egyensúlyának helyreállítására.

☞ MIT JELENT A FENNTARTHATÓSÁG AZ OKTATÁSBAN?

Az óvodákban, iskolákban a fenntarthatóság jelentheti

1. a minőségi oktatáshoz való hozzáférés intézményes terepét,
2. az intézmény fenntartható működését,
3. a fenntartható életmódra való felkészítést.

AZ ISKOLA ÉS AZ ÓVODA MINT A MINŐSÉGI OKTATÁS TEREPE

Az Európai Unió Alapjogi Chartája elrendeli a kötelező oktatásban való ingyenes részvétel lehetőségét az európai polgárok számára. Magyarországon 16 éves korig kötelező iskolába járni. A *Fenntartható Fejlődési Célok (FFC)* közül a 4. cél

- az inkluzív,
- méltányos és minőségi oktatás biztosítása, valamint
- az élethosszig tartó tanulás lehetőségeinek elősegítése mindenki számára.

A minőségi oktatás megvalósítása hozzájárulhat az összes többi fenntarthatósági cél eléréséhez is.

1. Alkossatok 4-5 fős csoportokat! Az alábbi két kérdéshez gyűjtsetek legalább 5-5 szempontot!

- Mit értünk a minőségi oktatás fogalmán?
- Mikor és mitől lesz nem minőségi az oktatás?
 - a) Ha elkészültetek, a csoportok listájából készítsetek egy közös listát!
 - b) Vizsgáljátok meg, melyik szempont szerepelt a legtöbbszor!

2. Dolgozzatok párban! Osszátok ki egymás között a fenntarthatósági célmeghatározásokat (kivéve a minőségi oktatást)!

- Beszéljétek meg, hogy a minőségi oktatás miképpen járulhat hozzá az adott célok megvalósításához. Például: Hogyan támogatja a minőségi oktatás a szegénység felszámolását (1. cél), az éhezés megszüntetését (2. cél) vagy az egészség és jóllét megteremtését (3. cél)?
 - a) Gyűjtsetek 2-2 példát!
 - b) Osszátok meg ötleteiteket a többi párral, majd beszéljétek meg a tanulságokat!

MOST TE JÖSSZ!

AZ ISKOLA ÉS AZ ÓVODA MINT FENNTARTHATÓAN MŰKÖDŐ INTÉZMÉNY

Egy oktatást-nevelést szolgáló intézménynek ugyanazokat a szempontokat kell szem előtt tartania, mint bármely más munkahelynek, legyen az egy gyár, egy bolt vagy egy kisebb cég.

Melyek ezek?

- Az emberek (dolgozók és tanulók) fizikai és lelki egészségének védelme: a túlterheltség- és szorongásmentes, tiszta és ergonomiailag megfelelő környezet fenntartásával, az egészséges étkezés lehetőségével és egészségügyi szolgáltatásokkal, különös tekintettel a betegségmegelőzésre.

Ökosarok az óvodában

- A bűnözés, a bántalmazás, az etnikai, nemi hovatartozás miatti zaklatás megakadályozása.

- Lehetőség, hogy az intézmény használói közreműködjenek az őket érintő döntési folyamatokban.

Szavazó gyerekek

- Lehetőség a kulturált pihenésre, étkezésre, szociális eseményekre.

Tanítás után

- Az erőforrások takarékos és hatékony használata.
- A hulladékképződés minimális szinten tartása.

MOST TE JÖSSZ!

1. Fordítsd le a fémdobozok feliratait!
2. Magyarázd meg a jelentésüket! Mire hívja fel a figyelmet a plakát?

1. Alkossatok 4-5 csoportokat és vitassátok meg, mit jelentenek a fenti szempontok egy elképzelt iskolában vagy óvodában! Ezen belül térjtek ki az alábbi kérdésekre:

- Mit jelent az ergonomiailag megfelelő?
- Mit jelent egy iskolában vagy egy óvodában az egészségügyi megelőzés?
- Milyen tapasztalataitok vannak az iskolai zaklatással kapcsolatban?
- Egy diák milyen döntési folyamatokba kapcsolódhat be?

MOST TE JÖSSZ!

🌀 A FENNTARTHATÓ ÉLETMÓDRA VALÓ FELKÉSZÍTÉS

A pedagógiai és gyógypedagógiai asszisztensnek fontos szerepe van a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos ismeretek átadásában, illetve abban, hogy a gyerekek – és közvetve a családjaik – szemlélete, életmódja, rutinjai megfeleljenek a fenntarthatóság feltételeinek.

„A Zöld Óvoda olyan óvoda, ahol:

- az óvodai nevelés során meghatározó szerepe van a fenntarthatóságra való nevelés elvei alapján folyó nevelőmunkának;
- a környezeti nevelés komplex módon áthatja az óvodai élet mindennapjait;
- a gyermekek nevelésében kiemelt helyen szerepel az egészséges életvitel megalapozása, a speciális igényekhez igazított egyéni bánásmód megteremtése, és a tehetséges gyermekek céltudatos fejlesztése érdekében az egyéni igények kielégítése;
- a környezeti harmónia megalapozása érdekében az óvoda dolgozói és a település lakossága együtt teremti meg a környezeti feltételeket a legkörnyezetkímélőbb módon;
- az óvodapedagógusok szakmai felkészültsége speciális, a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai értékeit közvetítő szakmai továbbképzéseken folyamatosan szélesedik;
- segítik a megye óvodáit a Zöld Óvodává válás folyamatában;
- ha több alkalommal elnyerte a Zöld Óvoda címet, bázisintézménnyé válhat;
- ha három alkalommal elnyerte a Zöld Óvoda címet, megpályázhatja az Örökös Zöld Óvoda címet.

Célok:

- az óvodákban folyó, fenntarthatóságra nevelés szellemében történő nevelőmunka megvalósítása és fejlesztése;
- az óvodás gyermekek környezettudatos szemléletének, gondolkodásának, magatartásának megalapozása, formálása élményalapú tevékenységek során;
- az óvodapedagógusok, a szülők, a helyi társadalmi közösségek környezettudatosságának alakítása;
- a Zöld Óvodához tartozó lakóközösségek értékeinek megismerése, azok fontosságának, védelmének tudatosítása a településfejlesztési/vidékfejlesztési törekvések figyelembevételével.”

BESZÉLJÉTEK MEG!

Hallottál már zöld óvodáról vagy ökoiskoláról? Ha igen, mit?

Szelektív hulladékgyűjtés az óvodában

Az Ökoiskola

„Az »öko« szócska előtagként egyre több helyen szerepel. Van mar ökopiac, ökoturizmus, ökogazdálkodás. Ezekben a szóösszetételekben az »öko« szócska mindig arra utal, hogy a tevékenységet olyan módon végzik, hogy közben a lehető legnagyobb mértékig megpróbálják tiszteletben tartani az élővilág érdekeit, megpróbálnak minél kisebb károsodást okozni az ökoszisztémának. Az ökoiskolák tehát olyan iskolák, melyek a fent leírt elvek alapján igyekeznek működni”

ÖKOISKOLA

Teregyakorlat

„Egy ökoiskola abban különbözik egy átlagos iskolától, hogy nem csak a tanításban érvényesülnek a környezeti nevelés, a fenntarthatóság pedagógiájának elvei, hanem az iskolai élet minden területén; az iskola működtetése terén éppúgy, mint a gyerekek étkeztetése vagy a táborok szervezése során. Az iskolai munkához több szálon kapcsolódik a helyi közösség. A helyi környezeti értékek és gondok részét képezik az iskola pedagógiai munkájának, a helyi pedagógiai programba beágyazottan.”

Gondolj vissza az iskolában töltött évekre!

- Gyűjts 3 olyan dolgot, tevékenységet, amit a te iskolád tett azért, hogy zölddebb legyen a környezet!
- 4-5 fős csoportokban beszéljétek meg, hogy mire jutottatok!
- Közösen beszéljétek meg, hogy milyen egyéb lehetőségek vannak egy iskolában a „zöldítésre”!

MOST TE JÖSSZ!

☉ HATÉKONYSÁG, EREDMÉNYESSÉG, MÉLTÁNYOSSÁG

Azokat a nevelési-oktatási rendszereket nevezhetjük minőséginek, amelyekben ki-mutatható a **hatékonyság, az eredményesség, a méltányosság**, illetve megvalósul az **inkluzív nevelés**.

Hatékonyság

Akkor hatékony egy nevelési-oktatási rendszer, ha a rendelkezésre álló forrásokat jól, „*gazdaságosan*” tudja felhasználni. *Például* hány pedagógus jut egy gyermekre, mennyire jól szervezett a tanításra szánt időkeret, vagy milyen módon hasznosul a rendelkezésre álló anyagi és humán erőforrás, mennyire van összhangban az intézmény céljaival, programjával. *Például* nem beszélhetünk hatékonyságról, ha a pedagógusoknak sok – feladataikat közvetlenül nem érintő – értekezleten kell részt venniük, vagy túlterheltek az indokolatlanul nagy mennyiségű adminisztrációval.

Eredményesség

Eredményességen a gyerekek/tanulók teljesítményének javulását értjük, amelynek mérésére különböző mérőeszközök állnak rendelkezésre. Vannak, amelyeket központilag irányítottan, jogszabályokban rögzítetten, bizonyos életkorokban alkalmaznak. Óvodában ilyen a Difer teszt, iskolában a kompetenciamérések. Vannak olyan mérések is, amelyeket az intézmények saját, vagy amelyeket a pedagógusok egyéni döntésük alapján alkalmaznak. Mérésnek számítanak a dolgozatok is, melyek összeállítása a pedagógusok kompetenciája.

Méltányosság

A méltányosság azt jelenti, hogy az eredményességet és a hatékonyságot a gyerekek (tanulók) egyéni képességeihez, lehetőségeihez, körülményeihez képest mérjük, illetve fejlesztésük is ezeken a szempontokon alapul.

MOST TE JÖSSZ!

Mondj példákat „pazarló” intézményi működésre! A pazarlás történhet pénzzel, idővel, energiával, fölösleges feladatvégzéssel stb.

Haszontalan megbeszélés

Alkotómunka

1. Alakítsatok párokat! Játsszátok el az alábbi jelenetet az osztály előtt!

Magyarázd el a fogmosás szükségességét egy jól tanuló nyolcadik osztályos tanulónak, majd ugyanezt egy szegényes szókincssel rendelkező, szociokulturálisan hátrányos helyzetből jövő, 6 éves kisgyerekeknek!

a) A magyarázatnál melyek voltak a fő szempontok?

b) Vitassátok meg, mennyire voltak személyre szabottak a magyarázatok?

2. Beszéljétek meg, hogy mit tehettek pedagógiai, illetve gyógypedagógiai asszisztensként a hatékonyság, eredményesség, méltányosság elérése érdekében?

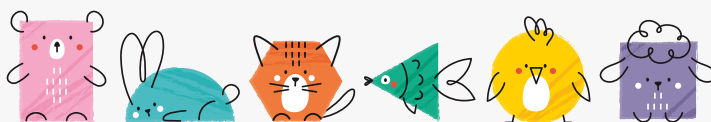
MOST TE JÖSSZ!

Integráció, inklúzió a nevelésben, oktatásban

Ma már szinte minden óvodai csoportban, iskolai osztályban tanul egy vagy több sajátos nevelési igényű (SNI), vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTMN) gyermek. A különböző adottságokkal, képességekkel rendelkező gyerekek egy óvodai csoportban, illetve egy iskolai osztályban történő nevelését-oktatását együttnevelésnek vagy inkluzív nevelés-oktatásnak nevezzük.

Az inkluzív nevelés-oktatás megvalósítása azt jelenti, hogy minden egyes gyermek a saját adottságainak, képességeinek, körülményeinek, lehetőségeinek megfelelő fejlesztésben és figyelemben részesül. Ennek a feltételnek a teljesülése kell ahhoz, hogy a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdők is hasonló lehetőségeket kaphassanak, mint tipikusan fejlődő társaik.

Nem vagyunk egyformák

Magyarországon a Nemzeti köznevelési törvény (Nkt.) határozza meg, hogy ki a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vagy sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló.

- Kik tartoznak a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók vagy a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók csoportjába?
 - Mi a különbség a két csoportba tartozó gyerekek között?
- A kérdések megválaszolásában segítenek az alábbi, az NKT-ban található magyarázatok.

TUJTAD?

Hazánkban 1993 óta van lehetőség az együttnevelés megvalósítására. Ekkor jelent meg jogszabályban, hogy a tipikusan fejlődő gyermekeket nevelő óvodák és nevelő-oktató iskolák (befogadó vagy többségi óvodák, iskolák) fogadjanak sajátos nevelési igényű gyermekeket, tanulókat.

SZERINTED...

„Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.”

„Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.”

Alkossatok 4-5 fős csoportokat!

1. Beszéljétek meg, hogy pedagógiai/gyógypedagógiai asszisztensként mit tehettek az SNI és BTMN tanulók differenciált nevelés-oktatásának megvalósítása érdekében?
2. Hogyan tudnátok ebben támogatni a pedagógusokat, gyógypedagógusokat? Az eredményt osszátok meg nagy csoportban is!

MIT TEHETSZ?

🗨️ KOMMUNIKÁCIÓ, KONFLIKTUSKEZELÉS, FENNTARTHATÓSÁG

Az alábbiakban megvizsgáljuk, hogy a pedagógiai-gyógypedagógiai asszisztens kommunikációja milyen módon befolyásolja a minőségi oktatásról elmondottakat, mennyiben segíti elő a hatékony, méltányos és eredményes pedagógiai munkát. Ehhez felelevenítjük amit a kommunikációról tanultál.

Idézd fel a kommunikációról tanultakat saját tapasztalataid alapján!

- Alkossatok 4-5 fős csoportokat, és idézzetek fel olyan kommunikációs helyzeteket, amelyben:
 - úgy éreztétek, hogy valaki meg van sértve, bár nem szólt egy szót sem,
 - akaratlanul is olyasmit mondtatok el, amit eredetileg nem akartatok,
 - megsértettétek a kommunikációs partnert,
 - benneteket sértett meg valaki,
 - félreértettétek valamit,
 - valaki, akivel nem voltatok bizalmas viszonyban átlépte a társasági zóna határait, és ezt szóvá tettétek,
 - valakinek a mimikája (arcjátéka), mondatának a hangsúlya ellentmondott a verbális üzenetének,
 - valaki nagyon megbántott akár egy szóval vagy egy hangsúllyal,
 - valaki úgy dicsért meg, hogy az inkább megszégyenítő volt,
 - valaki olyasmit mondott, amire szívesen gondoltok vissza, és segíségekre volt a későbbiekben,
 - zavarban voltatok valamiért,
 - a mobiltelefonnak zavaró szerepe volt,
 - kirekesztettek benneteket a társalgásból,
 - sokak előtt kellett megszólalnotok, és ez nagyon kínos volt,
 - bármilyen olyasmi történt, ami egy életre emlékezetes marad!
- Milyen szó, gesztus, arckifejezés, azaz milyen nyelvi és nem nyelvi megnyilvánulás hatott rátok?
- Játsszatok el néhány, a fentiekhez hasonló esetet! Elemezzétek a látottakat a nyelvi és a nem nyelvi megjelenítés szempontjából!
- Beszélgjétek meg, mitől hihető, hogy a kommunikációs partner azt mondja, amit valóban gondol, azaz hiteles!

MOST TE JÖSSZ!**A KOMMUNIKÁCIÓS HELYZET**

A kommunikáció nem más, mint üzenetek közvetítése vagy cseréje. Társas helyzetben az „adó”, azaz az üzenetküldő és az őt érzékelő „vevő” akaratlagos vagy akaratlan kommunikációt folytat. Az osztályteremben a csöndes, ablakon kibámuló diákról biztosan tudhatjuk, hogy „nincs jelen”, az ásítozó vélhetően unatkozik, a szülő, aki tágra nyitja a szemét, és elsápad egy hír hallatán, bizonyára meglepődött, az ugrálva és mosolyogva közlekedő diák pedig azt gondolhatjuk, hogy örül valaminek. Az utóbbiak nem nyelvi jelzések, akárcsak a mimika, a testtartás, a testmozgás, a térközsabályozás vagy az öltözködés, a hajviselet stb.

A nyelvi vagy verbális kommunikáció jellemzően nem független az akaratunktól, bár vannak kivételek, például amikor „kicsúszik a számon” olyasmi is, amit nem volt szándékunkban elmondani.

Összefoglalva leszögezhetjük, hogy nem létezik olyan társas helyzet, amelyben ne folya kommunikáció, hiszen folyamatosan, akarva-akaratlanul üzenetek sokaságát küldjük és kapjuk. Úgy is fogalmazhatunk, hogy ha emberek között vagyunk, nem lehet nem kommunikálni.

Mi történhetett? Találj ki a képhez történetet, és oszd meg a társaiddal!

MOST TE JÖSSZ!

A KOMMUNIKÁCIÓ SIKERE

A pedagógiai-gyógypedagógiai asszisztens munkája akkor sikeres, ha a kommunikációja is az.

De mikor tekinthetjük sikeresnek a kommunikációt?

Általában véve is akkor sikeres a kommunikáció, ha a kommunikáló fél eléri a célját, illetve a szándéka szerinti hatást.

Fejezd be a mondatokat!

Véleményem szerint akkor sikeres egy

1. reklám, ha
2. egy tanári magyarázat, ha
3. egy vezetői értekezlet, ha
4. egy játékos verseny levezetése az óvodában, ha
5. egy vita, ha
6. egy szónoklat, ha
7. egy felköszöntés, ha
8. egy bocsánatkérés, ha

MOST TE JÖSSZ!

RUTIN, PROBLÉMA, KONFLIKTUS

A kommunikáció mindig valamilyen helyzetben történik. **A kommunikációs helyzet fő összetevői** közé tartozik:

- a helyszín,
- az időtartam (időpont),
- a szereplők
- a szereplők egymáshoz való viszonya,
- a helyzet írott és íratlan viselkedési szabályai

Normák

Egy online kommunikációhoz nem szükséges a hivatali öltözködési előírások betartása, de pizsamában sem ildomos részt venni rajta. Egy konferencián ismeretlen emberektől nem pusztán bücsúzunk, ahogyan egy hivatalos tárgyalás során sem ülünk az asztalra, és a színházban ugyancsak nem kiabálunk bele az előadásba. Elképzelhetetlen lenne az is, hogy egy értekezlet résztvevői egymás ölébe üljenek, vagy egy nyilvános vitában az egyik résztvevő megpöckölje a vitapartnerre orrát. Minden kommunikációs helyzetnek megvannak a maga normái, amelyeket meg lehet szegni, ám ezzel legtöbbször kockáztatjuk a kommunikáció sikerét. Természetesen mint mindenben, itt is vannak kivételek.

Például: A Tubusgyártó Vállalat élén egy ellentmondást nem tűrő, autokrata vezető állt. Az értekezletek általa megszabott normái szerint a kollégáknak csendben kellett viselniük a főnökük kirohanásait, majd az értekezlet végén zokszó nélkül kellett távozni. Ettől mindenki szenvedett ugyan, de féltették a jól fizető állásukat, annak ellenére, hogy többen gyomorfekélyvel küzdöttek. Egyszer aztán az egyik dolgozó megelégtelt ezt a méltatlan helyzetet, felállt, és közölte, mindenki megrökönyödésére, hogy neki ebből elege van, majd távozott. Erre felálltak az ott ülők valamennyien, és követték a renitenst.

Mi lett a következmény?

Megszűntek a megalázó hangnemben zajló megbeszélések, hiszen mindenkit nem lehet elbocsátani, akkor ki dolgozik? Hova lesz a főnöki beosztás?

Így ne menj ügyintéznii!

1. A fenti jelenetben kinek mi volt a kommunikációs célja?
2. Kié volt a sikeres és kié a sikertelen kommunikáció?
3. Gyűjts olyan kommunikációs helyzeteket, amelyeknek sikerét a normaszegés veszélyeztette!
4. Gyűjts olyan kommunikációs helyzeteket, amelyek pont a normaszegés miatt lettek sikeresek!

MOST TE JÖSSZ!

Rutin helyzet

Rutinnak tekinthető az a kommunikációs helyzet, amelyben a résztvevők otthonosan mozognak, az elvárt viselkedés ismert, nem tartogat váratlan fordulatokat, azaz pontosan lehet tudni, hogy mit, kinek hogyan kell mondani, hogyan kell öltözködni, viselkedni stb. Ilyen lehet mondjuk egy problémamentes vásárlás, vagy az időjárásról való csevegés a liftben.

Rutin helyzet

Problémahelyzet

Problémahelyzet akkor teremtődik, ha van valamiféle kommunikációval megoldandó gond, döntéshelyzet, ha a „mit, kinek, hogyan” nem egyértelmű. Például az üzletben a pénztárnál kiderül, hogy ellopták a vásárló bankkártyáját. **A problémahelyzet egyik sajátos fajtája a konfliktushelyzet**, ilyenkor a szereplők között megoldásra váró vitás kérdések vannak.

Rutin helyzetből problémahelyzet

Alkossatok 4-5 fős csoportokat!

Gyűjtsetek példákat arra, hogy az alábbi rutin helyzetekből hogyan válhat problémahelyzet?

1. A szülő megérkezik, hogy hazavigye a gyermekét.
2. A pedagógiai asszisztens
 - a) segít a leckeírásban az egyik gyereknek
 - b) annak dobja a labdát, aki mondani szeretne valamit,
 - c) feladatot kap a tanítótól,
 - d) a szülővel megbeszéli, hogyan gyakorolják otthon az olvasást,
 - e) élettársa várakozik a folyosón, hogy együtt menjenek haza.

Osszátok meg a megbeszélés eredményét nagy csoportban!

Válasszatok ki néhány helyzetet a fentiek közül, és játsszatok el, vajon hogy történhetne meg a valóságban?

MOST TE JÖSSZ!

KOMMUNIKÁCIÓ ÉS PROBLÉMAMEGOLDÁS

A köznevelési intézményekben sokféle gyermekkel és felnőttel létesítenek az asszisztensek kapcsolatot. Feladatuk, hogy gyereket, szülőt, kollégát, az intézmény külső támogató környezetét együttműködésre készítsék annak érdekében, hogy a pedagógiai célok megvalósuljanak. Óhatatlan azonban, hogy a legjobb szándék ellenére is felmerülnek akadályok, kialakulnak érdeellentétek, értékrendbeli különbségek okozta konfliktusok.

Amennyiben szakszerűen kezeli az asszisztens ezeket a helyzeteket, a fenntarthatóság több elvárásának is eleget tesz. A minőségi oktatás-nevelés mellett olyan bizalomteli légkör kialakítását is segíti, amelyben csökken a szorongás, a bántalmazás, és nem válik az intézmény „háborús” színterré.

Első nap az óvodában

Olvasd el az alábbi esetet! Beszéljétek meg, mit lehet tenni annak érdekében, hogy a nehézség megoldódjon?

„Nem ritka, hogy a szülő félve, ellenérzésekkel telve viszi óvodába a gyermekét. Ennek sok oka lehet, melyek többnyire teljesen függetlenek az adott óvodától és óvónőtől.

Előfordul, hogy a szülő egyszerűen »nem érett meg« arra, hogy elváljon a gyermekétől. Büntudata van amiatt, hogy oviba adja. A gyermekét nem háromévesként kezeli, hanem úgy, mint egy kisbabát. Kiszolgáltatottabbnak tartja, védtelenebbnek, mint amilyen, és nem bízik benne: abban, hogy meg tudja védeni magát, hogy föl tudja magát találni, ha szükséges, és elvisel bizonyos szintű frusztrációt maradandó sérülés nélkül. Retteg attól, hogy elveszíti a teljes kontrollt a gyereke felett. Pszichológusi pályafutásom során több meglepő mondatot is hallottam már ezzel kapcsolatban. »Eddig csak azt hallotta, amit mi mondtunk neki, most más is mond neki dolgokat, olyat is, amit én nem szeretnék.« »Biztos le fog esni a mászókaról. Életveszélyes, hogy mászóké vannak az udvaron!«

Ez a fajta túlélés, féltés nem természetes, nincs rendben, akadályozza a gyermek fejlődését, kibontakozását. Pedagógusként tisztában lehetünk ezzel. Ám azzal is tisztában kell lennünk, hogy ezt az érzést a szülő nem választotta, nem jó dolgában viselkedik így, hanem tényleg végtelenül szorong a gyereke miatt. Nem segítünk azzal, ha nyíltan kritizáljuk, vagy szembevisszük a ténnyel, hogy nála valami nincs rendben. Mint írtam: a szülői érzelmeiket nem tudjuk érvekkel befolyásolni pillanatok alatt. A magyarázat legtöbbször nem elég. Szükség van empátiára is.”

MOST TE JÖSSZ!

MI KELL A PROBLÉMAHELYZETEK SIKERES MEGOLDÁSÁHOZ?

Az alábbiakban felsorolunk néhány fontosabb szempontot segítségül:

1. A partnerre való odafigyelés, szempontjainak mérlegelése. Kérdésfeltevés: „Ha én lennék a helyében...”
2. Erőszakmentes kommunikáció: az indulatok, érzelemkitörések, bántó, vádaskodó fordulatok helyett tényállításokkal, tárgyyszerű érvekkel, magyarázatokkal, higgadt hangnemben érdemes közölnünk, amit szeretnénk.
3. Vannak olyan nyelvi fordulatok, amelyek „nyugtatólag hatnak”; például:
 - Megértem az indulatait, de szerintem, üljünk le, és nyugodt körülmények között keressük a közös megoldást!
 - Kérem, hallgasson meg, én nem egészen így látom a dolgokat!
 - Ne felejtse el, hogy közösek az érdekeink! Mi is azt szeretnénk, hogy a gyermeke a lehető legjobb fejlesztést kapja.
4. Hiába vannak rossz saját tapasztalatai, esetleg előítéletei különböző embercsoportokkal kapcsolatban, egy pedagógus pályán lévő szakember nem engedheti meg magának, hogy ezek befolyásolják a véleményét és a tetteit. Ebben a szakmában csak gyerekek és a szülei léteznek, függetlenül a vallásuktól, etnikai hovatartozásuktól, politikai nézeteiktől. Minden család egyforma személyes figyelmet és pedagógiai gondoskodást érdemel.
5. Soha ne a személyre, hanem csak az aktuális tetteire vonatkozzon a kritika. Például: Megbízhatatlan vagy helyett: Nagy hiba, hogy nem tartottad be az ígéreted, ennek az a következménye, hogy... vagy Te egy rossz gyerek vagy helyett: Amit most csináltál, az bizony helytelen...

KUTASS!

Végezz internetes kutatómunkát az alábbi területeken!

1. Konfliktusfajták és jellemzőik
 2. A konfliktuskezelés legfontosabb módjai
 3. Resztoratív technikák
 4. Videotréning
 5. Sztereotípiák
 6. Előítélet
 7. A pedagógiai/gyógypedagógiai asszisztens lehetséges közreműködése a problémahelyzetek megoldásában
- A megismert információk alapján készíts prezentációt, és mutasd be az osztálynak! Az elmondottakat illesztésrőld egy-egy szakmádat érintő példával!

MOST TE JÖSSZ!

ESZKÖZÖK KÉSZÍTÉSE ÉS A FENNTARTHATÓSÁG

A pedagógiai és gyógypedagógiai asszisztensek feladatainak egy része a pedagógusok és gyógypedagógusok munkájának támogatása különféle eszközök el- és előkészítésével. Ezeknek az eszközöknek az elkészítése során is fontos figyelembe venni a fenntarthatóság szempontjait: ne keletkezzen (vagy csak kevés) hulladék, legyen az eszköz többször felhasználható, lehetőleg készüljön újrahasznosítható anyagokból, valamint alkalmazható legyen a gyerekek fenntarthatóságra és környezettudatosságra nevelése során is.

DEKORÁCIÓ-, AJÁNDÉK- ÉS JÁTÉKKÉSZÍTÉS

Tervezzetek 4-5 fős csoportokban fenntartható módon elkészített dekorációt, ajándékot vagy játékot!

A fenntartható dekoráció, ajándék, játék természetes, megújuló anyagokból készül, időálló, előállításuk nem vagy kevésbé szennyezi a környezetet, valamint eldobás után könnyen és gyorsan lebomlik.

- Cseréljétek terveket!
- Próbáljátok meg tökéletesíteni egymás terveit fenntarthatósági szempontból!

MOST TE JÖSSZ!

Fontos szempontok a fenntartható dekoráció, ajándék, játék készítéséhez:

- Új helyett a régit újítsd fel! Gondolkozz azon, honnan van, milyen emlékeket idéz fel!
- Az elromlott eszközöket csak akkor dobd ki, ha már nem javíthatók!
- A kidobásra ítélt, de még használható anyagokból készíts egyedi díszeket, ajándékokat!
- Használj műanyag helyett a természetben megtalálható alapanyagokat, például faleveleket, ágakat, terméseket, köveket stb!
- Készíts újrahasznosítható anyagokból jelmezt, álarcot, kalapot, csákót stb!
- Az ajándékvásárlásnál részesítsd előnyben a környezetbarát termékeket!
- Ha finomságokat ajándékozol, nézd meg az összetevőit, vannak-e benne az egészségre káros anyagok! Ajándékozz a fenntarthatóság szempontjából is megfelelő csokit vagy sütit! Még jobb, ha te magad készíted el őket!
- Csomagoláshoz használd például a félretett cipődobozokat! Ezeket alkalomhoz illően át lehet festeni vagy egyéb módon díszíteni.
- A már használt csomagolópapírt ne dobd ki, mert dekorációs céllal újra felhasználható!
- Mosogatható hagyományos vagy papírtányér, -pohár, illetve fából készült evőeszközök kerüljenek az asztalra a műanyag helyett!

Fenntartható csomagolás

Végezz kutatást az interneten az alábbi témákban!

1. Mi az az upcycling?
2. Mi az a zero waste?

Ismereteidet oszd meg a társaiddal!

MOST TE JÖSSZ!

SZEMLÉLTETŐESZKÖZÖK KÉSZÍTÉSE

A szemléltetés egy oktatási (didaktikai) módszer, melynek során az elméletben tanultakat példákon, modelleken, szimulációkkal vagy a valóságos működés közben demonstrálják a jobb megértés és a könnyebb rögzítés érdekében.

A szemléltetésnek két fő típusa van,

- a **közvetlen**, amikor maga a tárgy, jelenség, folyamat figyelhető meg, és
- a **közvetett** szemléltetés, amikor oktatási eszközöket alkalmazunk a tárgyak, jelenségek, folyamatok megfigyelésére.

„Köbalt” fából és papírmáséból

- Van-e olyan emléked, amikor pedagógusod, szülőd a közvetlen szemléltetés módszerét alkalmazta? Például: Nem hittem el, hogy ha megszúrom egy hegyes tárggyal a luftballont, akkor kipukkad.
- Osszátok meg egymással az emlékeiteket!

MOST TE JÖSSZ!

Hogyan készíts fenntartható szemléltetőeszközt?

A fenntartható szemléltetőeszközök készítése során hasonló szempontokat kell figyelembe venni, mint amelyeket a fenntartható dekoráció, ajándék és játék készítése kapcsán említettünk.

1. Használj újrahasznosított vagy újrahasznosítható anyagokat!
2. Részesítsd előnyben a természetes alapanyagokat!

Papírfa

3. Készítsd el úgy a szemléltetőeszközt, hogy az többször is használható legyen!
4. A szemléltetőeszközöket a pedagógus, gyógypedagógus útmutatása alapján, rendszerett formában tedd el, hogy egy újabb használat során könnyen megkereshető legyen!
5. Ha van rá lehetőség, eszköz és mód, alkalmazd digitális szemléltetőeszközöket!

Repülőgép-szimulátor

6. A használat során hívd fel a gyerekek figyelmét arra, hogy ez az eszköz fenntartható alapanyagokból készült, és arra is, hogy ez miért fontos!

A VIZUÁLIS TECHNIKÁK MEGISMERÉSE

A vizuális nevelés során számos vizuális technikát alkalmaznak a pedagógusok és a gyógypedagógusok a foglalkozásokon és a tanórákon.

Vegyük sorra néhány vizuális technikát!

Síkon történő kifejezés során a gyermekek, tanulók

- az ujjukkal, pálcikával homokba rajzolhatnak, festhetnek.
- Agyaglapba, gipszbe tollal, ceruzával rajzolhatnak/véshetnek.
- Készíthetnek képet színes papírból, mintázhatnak előre rajzolt képeket.
- Festésnél csöpögtethetnek vizet betonra, ezt körberajzolhatják krétával.
- Rajzolhatnak aszfaltkrétával vízszintes és függőleges felületekre.
- Lapon a festéket eldolgozhatják ecsettel, de lehet fújni, folytatni is. Festeni lehet márdartollal, rongypamaccsal, szivaccsal, nyomdákka, dugó- vagy krumplinyomattal, ujjal, tenyérrel, vastagabb, majd vékonyabb ecsetekkel, festékszóróval stb.
- Készíthetnek képeket textilből, papírból, gyurmából stb.

Térben való kifejezés alkalmával a gyerekek

- homokba, gipszbe önthetnek.
- Formázhatnak, faraghatnak viaszból és szappanból is.
- Agyagozhatnak, gyurmázhatnak natúr vagy színes lisztgyurmával.
- Gyűrhetnek papírt, abból készíthetnek figurákat.
- Hajtogathatnak origamit.
- A séták során gyűjtött természetes anyagokból szobrot készíthetnek, éppúgy, mint homokból vagy hóból.
- Az élettelen természet anyagai (textil, kavics, kő) szintén lehetnek szobrok alkotórészei.

MOST TE JÖSSZ!

Neked mi volt a kedvenc alkotásod az óvodában vagy az általános iskolában? Beszélj meg három társaddal, osszátok meg egymással az élményt!

MOST TE JÖSSZ!

4-5 fős csoportokban dolgozzatok! Minden csoport válasszon egy-egy évszakot. Az évszakoknak megfelelően találjatok ki csoportonként 3-3 síkban történő alkotásra alkalmas vizuális tevékenységet!

Vegyétek figyelembe, hogy milyen életkorú tanulók számára ötleteltek, valamint a fenntarthatóság szempontjait is!

Minden csoport mondja el az ötleteit a többieknek!

Gyurmalepke

Építés mikro- és makrotérben

- A gyerekek megkomponálhatnak képeket tárgyakkól, bútorokból, személyekből.
- Építhetnek natúr és színes fakockákból, esetleg egyéb építőjátékokból alaprajz vagy elképzelés alapján alkotásokat.
- Ezekhez használhatnak természetben gyűjtött terméseket is.
- Építhetnek labirintust, kuckót, pihenősarkot dobozokból, kartonból, majd az alkotásokat ki is festhetik kívül és belül egyaránt.

Kuckó

Környezetalakítás: A gyerekekkel, tanulókkal közösen lehet a csoportszobát, osztálytermet és az udvart berendezni, dekorálni, karbantartani. Összegyűjthetjük például közösen a lehullott leveleket, és betehetjük őket a komposztba, ha van ilyen az intézményben.

GONDOZÁSI TEVÉKENYSÉG, EGÉSZSÉGVÉDELEM*Egészségvédelem az óvodában*

A 363/2012. (XII. 17.) kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról az óvodai nevelés általános feladataként nevesíti az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését. Ezen belül az egészséges életmód alakítását, az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelést, az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítását.

*Testnevelés az óvodában***MOST TE JÖSSZ!**

Te miből készítettél kuckót, búvóhelyet magadnak kisgyerekként?

Az *Óvodai nevelés országos alapprogramja* az egészséges életmódra nevelést, az egészséges életvitel igényének alakítását, a gyermek testi fejlődésének elősegítését ebben az életkorban kiemelt jelentőségűnek tartja.

„Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezet-tudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása.”

Egészségnevelés az iskolában

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról meghatározza, hogy minden iskola pedagógiai programjának tartalmaznia kell az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket, programokat, tevékenységeket. Ennek megfelelően minden intézmény maga szabályozza az ezzel összefüggő feladatokat, tevékenységeket.

Akciózz!

1. Keresd rá általános iskolád vagy jelenlegi iskolád pedagógiai programjára az iskola honlapján!
2. Keresd meg benne az egészségneveléssel foglalkozó részt!
3. Keresd olyan feladatokat, amelyekben egy pedagógiai/gyógynevelési asszisztens is részt tud venni!

MOST TE JÖSSZ!

MOST TE JÖSSZ!

Gyűjts példákat!

1. Kis csoportokban vagy párban dolgozva írjátok minden óvodai nevelési feladatra egy-egy példát!
2. Írjátok le, hogy pedagógiai/gyógynevelési asszisztensként milyen feladatok ellátásában és hogyan tudtok részt venni!

Étkezés

A gyerekek étkezése (táplálkozása), étkeztetése során számos fenntarthatósággal kapcsolatos feladatot tudunk megvalósítani. Az ökológiai lábnyomunk csökkentésének egyik lehetséges módja, hogy fenntartható módon étkezzünk. Nagyon jó, ha az intézmény is betartja azokat a szabályokat, amelyek elősegítik a fenntartható konyha vezetését. Az ilyen konyhákban kevesebb húst és tejterméket, valamint fagyasztott halat (halrudat) adnak a gyerekeknek, ellenben szezonális zöldségeket, gyümölcsöket kínálnak, és próbálnak tenni az élelmiszer-pazarlás ellen is. Az óvodai és iskolai étkeztetésnek, az egészségmegőrzés szempontjait szem előtt tartva szigorú szabályai vannak.

Az óvodai, iskolai étkezéseket általában kiegészítik valamilyen gyümölcs vagy zöldség kínálásával. Ezeket a gyümölcsöket, zöldségeket alaposan meg kell tisztítani és elő kell készíteni, hogy megfelelő módon, minden higiénés szabályt betartva adhassuk oda a gyermekeknek, diákoknak. A pedagógiai/gyógypedagógiai asszisztenseknek a gyümölcsök, zöldségek előkészítésében, az étel kiosztásában, valamint az élelmiszer-hulladék keletkezésének megelőzésében lehetnek feladatai.

Élelmiszer-hulladék minden olyan élelmiszer vagy alapanyaga, amit nem mi, emberek fogyasztunk el. Ilyenek például a figyelmetlenségünk miatt megromlott ételek, vagy azok, amelyek ehetőek lennének ugyan, de valamilyen oknál fogva mégsem esszük meg őket. (Például az alma vagy a kenyér héja stb.)

Minden intézményben keletkeznek elkerülhető és nem elkerülhető élelmiszer-hulladékok. Nem elkerülhető élelmiszer-hulladék például bizonyos növények és gyümölcsök héja, magja vagy az állati eredetű élelmiszerekben a csontok. Ezeknek a keletkezését nem tudjuk megelőzni. Több élelmiszer-hulladék keletkezése azonban megelőzhető. Élelmiszer-pazarlás az, amikor olyan élelmiszer-hulladék keletkezik, amelynek keletkezése elkerülhető lenne.

Hulladékhierarchia

Mi történik akkor, ha mégis keletkezik élelmiszer-hulladék? Mit tehetünk ezzel a hulladékkal? Ahhoz, hogy ezeket a feladatokat össze tudjuk gyűjteni, szükséges megismerünk a hulladékhierarchiát.

A „hulladékhierarchia” környezeti hasznosság szempontjából állítja sorba a hulladékok kezelésének lehetséges módjait.

A hulladékhierarchia öt, egymást követő lépcsőfoka:

1. megelőzés,
2. újrahasználat,
3. újrafeldolgozás,
4. egyéb hasznosítás
5. ártalmatlanítás.

Mindenképpen a legfontosabb a megelőzés, hiszen, ha ezt a lépést meg tesszük, nem keletkezik élelmiszer-hulladék.

- **Újrahasználat** során az emberi fogyasztásra alkalmas maradékok, ételfeleslegek elfogyasztása történik.
- **Újrafeldolgozás** során ezeket a maradék élelmiszereket új élelmiszerek elkészítése során alkalmazzuk, új fogásokat készítünk belőlük.
- Az **egyéb hasznosítás** során az élelmiszer már nem alkalmas emberi fogyasztásra, de az állatok takarmányozására és komposztálására megfelelő.

TUJTAD?

„A legfrissebb becslések szerint az Európai Unió 28 tagországa összesen 88 millió tonna élelmiszer-hulladékot halmaz fel évente. [...] ez a mennyiség az alábbiak szerint oszlik meg:

- háztartások: 53%
- feldolgozás: 19%
- vendéglátás: 12%
- elsődleges termelés: 11%
- kereskedelem: 5%”

SZERINTED...

Hogyan és mit tudnak a pedagógiai, illetve gyógypedagógiai asszisztensek tenni annak érdekében, hogy csökkenjen az élelmiszer-hulladék, kisebb legyen az élelmiszer-pazarlás? Ötleteiteket beszéljétek meg csoportban!

Élelmiszer-hulladék

Az ártalmatlanítás már nem hasznosítás, az eddig felsoroltakkal ellentétben ezek a hulladékok jelentős környezetterhelést okoznak, így törekedni kell a többi megoldás alkalmazására, az ártalmatlanítás elkerülésére.

Ötletek az élelmiszer-pazarlás csökkentésére a szülőkkal együttműködve, melyeknek folyamatos és rendszeres betartása, betartatása hatással lehet a gyerekek attitűdjének megváltoztatására:

- A gyermek/tanuló mondja el, milyen ételből és mennyit szeretne!
- Ha van rá lehetőség, tervezzék meg a menüt közösen, a fenntarthatósági szempontokat is figyelembe véve!
- Érdemes kitérni rá, hogy sok élelmiszert fagyaszttással tartósíthatnak.
- Készítsenek a gyerekekkel/tanulókkal közösen a megmaradt ételekből új fogásokat!

Tisztálkodás

A gyerekek higiénés, gondozási feladatainak megvalósításában a pedagógiai/gyógy-
pedagógiai asszisztensek nagyon sokat segítenek. Fontos, hogy ezeknek a feladatoknak az ellátásában megjelenjenek a fenntarthatósággal kapcsolatos elvek, és szerepet kapjanak a fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységek!

Már kisgyermekkorban el kell kezdeni a fürdőszoba- és vécéhasználattal kapcsolatos szabályok megtanítását. A szabályok betartását dicsérettel jutalmazzuk!

A kézmosás, és egyéb testrészek megmosásának szabályai

Előfordulhat, hogy olyan gyerekekkel foglalkozik a pedagógiai/gyógy-
pedagógiai asszisztens, akik nincsenek tisztában a tisztálkodás alapvető szabályaival. Az egészségvédelem, az egészség megőrzése alapvetően fontos fenntartható fejlődési cél. Éppen ezért szükséges, hogy minden alkalmat megragadjunk arra, hogy a tisztálkodással, személyi higiénével kapcsolatos tevékenységek végzése közben formáljuk a gyerekek szemléletét.

Kézmosás

Kezet kell mosni:

- evés előtt,
- vécéhasználat előtt és után,
- ha megérkeznek az intézménybe, vagy az udvarról bemennek a csoportba, osztályba,
- orrot fújnak vagy tüsszentettek,
- betegekkkel érintkeztek,
- kidobták a szemetet,
- ha valamilyen élelmiszert érintettek meg,
- ha nyers húst vagy nyers halat fogtak meg,
- ha a csoportszobában/osztályban, vagy az udvaron olyan tevékenységet végeztek, ami beszenyezte a kezüket.

Fontos folyamatosan hangsúlyozni, hogy ezzel megakadályozhatjuk különböző betegségek kialakulását, a megfertőződést, terjedést. Ha az óvodában, iskolában van háziállat, akkor az állatok megérintése, simogatása után is kezet kell mosni. A kézmosást szappannal vagy valamilyen kézmosó géllal végezzük!

MOST TE JÖSSZ!

Két nagy csoportban beszéljétek meg, hogy milyen tisztálkodási tevékenységek jelennek meg egy óvodában/általános iskolában! Milyen segítséget tud ebben adni a pedagógiai/gyógy-
pedagógiai asszisztens?

MOST TE JÖSSZ!

Készíts szöveghőt a legalapvetőbb fürdőszoba- és vécéhasználati szabályokkal kapcsolatban!

A kézmosás szerepe a betegségek megelőzésében

Hogyan mossunk kezet fenntartható módon?

A kézmosás lépései

<div style="background-color: white; border-radius: 50%; width: 30px; height: 30px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 0 auto; font-weight: bold;">1</div> <p>Melegvízzel és szappannal mosd meg:</p>	<div style="background-color: white; border-radius: 50%; width: 30px; height: 30px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 0 auto; font-weight: bold;">2</div> <p>a tenyered,</p>	<div style="background-color: white; border-radius: 50%; width: 30px; height: 30px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 0 auto; font-weight: bold;">3</div> <p>a kézfejed,</p>	<div style="background-color: white; border-radius: 50%; width: 30px; height: 30px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 0 auto; font-weight: bold;">4</div> <p>az ujjaid között,</p>
<div style="background-color: white; border-radius: 50%; width: 30px; height: 30px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 0 auto; font-weight: bold;">5</div> <p>a hüvelyk ujjad,</p>	<div style="background-color: white; border-radius: 50%; width: 30px; height: 30px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 0 auto; font-weight: bold;">6</div> <p>a többi ujjad,</p>	<div style="background-color: white; border-radius: 50%; width: 30px; height: 30px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 0 auto; font-weight: bold;">7</div> <p>a körmeidet</p>	<div style="background-color: white; border-radius: 50%; width: 30px; height: 30px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 0 auto; font-weight: bold;">8</div> <p>és az alkarodat is!</p>
<div style="background-color: white; border-radius: 50%; width: 30px; height: 30px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 0 auto; font-weight: bold; font-size: 24px;">9</div> <p>Végül alaposan törölj kezet papírtörölővel vagy tiszta törölközővel!</p>			

A helyes kézmosás lépéseit tanulmányozva beszéljétek meg, hogy melyik lépésnél lehet ügyelni a fenntarthatóságra!

Egyéb testrészek tisztántartása az óvodában és az iskolában

Kisebb, de gyógypedagógiai intézményekben akár nagyobb gyermekek esetében is előfordulhat, hogy szükséges a kezek megmosásán kívül más testrészeket is megmosni. Természetes, hogy az óvodában és az iskola alsó tagozatán naponta egyszer, de lehet, hogy többször is fogat mosnak a gyermekek. Ezekben a tevékenységekben munkakörükből adódóan a pedagógusok mellett az asszisztensek is feladatot vállalnak.

HOPPÁ!

1. Beszéljétek meg 4-5 fős csoportokban, milyen a személyi higiénét érintő „balesetek” fordulhatnak elő az óvodában és az iskolában? Gyűjtsetek példákat!
2. Egy példa esetében írjátok le a „baleset” utáni teendőket!
3. Osszátok meg a példáitokat a többi csoporttal is!
4. Beszéljétek meg, hogy az előbb leírt feladatokat hogyan tudnátok úgy elvégezni, hogy figyeltetek arra, hogy a fenntarthatóság szempontját is szem előtt tartjátok!

MOST TE JÖSSZ!

Mire kell figyelni a tisztálkodással kapcsolatban fenntarthatósági szempontból a köznevelési intézményekben:

- Környezetbarát szappan vagy tusfürdő használata.
- A vízpazarlás elkerülése.
- Saját textiltörölköző használata.

1. 4-5 fős csoportokban készítsetek társasjátékot a tisztálkodás helyes, fenntartható módjáról!
2. Próbáljátok ki a játékot a másik csoportok tagjaival!

MOST TE JÖSSZ!

A SZABADIDŐ ELTÖLTÉSE

Játék

A játékok alkalmasak arra, hogy a gyermekek, diákok számára indirekt módon közvetítsünk ismereteket, fejlesszük képességeiket, készségeiket, formáljuk attitűdjüket. Éppen ezért fontos, hogy minden életkorban az életkori sajátosságoknak megfelelő játékokat, játéktípusokat ajánljunk. A Dekoráció, ajándék- és játékkészítés című részben már volt szó arról, hogy hogyan lehet fenntartható módon játékokat készíteni. Most nézzük meg azt, hogy milyen fenntarthatósági témával kapcsolatos játékokat játszhatunk a különböző életkorú gyerekekkel! Hogyan jelenhet meg a fenntarthatóság a gyermekek, tanulók játékában?

Szerepjáték

1. Mi volt kisgyerekként a kedvenc játékod? Ezt a játékot hogyan tudnád gazdagítani a fenntarthatóságra nevelés szempontjaival?

Alkossatok 4-5 fős csoportokat, és az alábbiakhoz hasonlóan találjátok ki a megszokott játékokhoz fenntarthatósági elemeket!

Példák

Papás-mamás: bevásárlólista készítése adott pénzkeretre.

Boltos: fenntartható termékek kiválogatása egy halom áruból.

A különböző szituációs, közösségfejlesztő, drámapedagógiai játékok gazdagítása egymás elfogadására, empátiára, természetvédelemre vonatkozóan.

2. Gyűjts olyan játékokat, amelyekhez nem, vagy csak nagyon kevés és természetes eszközre van szükség!

Példa: ugróiskola, Adj, király, katonát!, bújócska, körjátékok

Az egyéni gyűjtés után osszátok meg egymással ötleteiteket, készítsetek online játékgyűjteményt, amit később, a munkátok során majd alkalmazni tudtok!

MOST TE JÖSSZ!

Séta, kirándulás

A környezeti nevelés fontos eszköze a séta, a kirándulás, illetve a terepgyakorlat.

A séta, kirándulás alkalmat ad arra, hogy a gyerekek megismerjék az intézmény környezetét, fejlődjenek tájékozódó és szociális képességeik. Alkalmat ad arra is, hogy tudatosan ráirányítsuk a figyelmüket a környezetet károsító hatásokra vagy azokra a jó példákra, amelyek a környezet megővését támogatják. Megfigyelhetik az élő állatokat, növényeket, a környező utak forgalmát, hogy van-e árnyékos hely, vannak-e fák, padok, ivókutak, fedett buszmegállók stb. Ezeket megbeszéljük a gyerekekkel, akik készíthetnek a tapasztalatokról plakátokat, rajzokat, vagy egyes szituációkat akár el is játszhatnak. Elképzelhetik, hogy ha majd felnőttek lesznek, mit tudnak tenni a környezetet károsító hatások ellen.

Energiatakarékosság

Egy oktatási-nevelési intézményben számos módja van az energiatakarékosságnak. Néhány tanács, amit a gyerekeknek és az intézmény dolgozóinak is érdemes betartaniuk:

Fűtés:

- Tartsd bent a meleget!
- Öltözz az évszaknak megfelelően!
- Szellőztess röviden, miközben keresztthuzatot csinálsz.
- Ne takard le a fűtőtesteket!

Hűtés

- Ha működik a légkondicionáló, tartsd zárva az ablakokat!
- Használj sötétítőt (függönyt, redőnyt stb.)!

Vízfogyasztás

- Ne folyasd feleslegesen a vizet, például fogmosás közben!

Világítás

- Amikor csak lehet, használj természetes fényt!
- Mindig kapcsold le a villanyt, ha már nincs rá szükség!

Kütyük és egyébek

- Ha feltöltött a telefonod, húzd ki a töltőt a konnektorból!
- Ha éppen nem használjuk a számítógépet, tegyük alvó üzemmódba, vagy kapcsoljuk ki!

MOST TE JÖSSZ!

Tervezz sétát vagy kirándulást!

1. 4-5 fős csoportokban beszéljétek meg, hová vinnétek a gyerekeket, milyen megfigyelési szempontokat adnátok nekik! Figyeljétek arra, hogy milyen korosztályra terveztétek!
2. Tervezzétek meg azt is, hogy a látottakat, az élményeket milyen formában dolgoznátok fel!
3. Fogalmazzátok meg, hogy milyen személyes cselekvésekre buzdítanátok a gyerekeket!

MOST TE JÖSSZ!

1. Internetes kutatással nézd meg, hogy az energiatakarékosság szóra rákeresve találsz-e olyan ötletet, amit az óvodában vagy iskolában is lehetne alkalmazni! Válassz ki hármat a találatokból! Oszd meg a többiekkel!
2. Beszéljétek meg, hogy mire kellene leginkább ügyelni!
3. Készítsetek ezekre a feladatokra figyelemfelhívó piktogramokat!

Összegzés

Mint látható, az óvodában, iskolában nagyon fontos a fenntarthatósággal kapcsolatos feladatok elvégzése és a fenntarthatóságra nevelés.

Egyrészt céltudatosan figyelembe kell venni saját nevelés-oktatást segítő munkánk során a környezetvédelem alapvető szabályait, másrészt tudatosan kell arra törekednünk, hogy a környezeti nevelés számos eszközével élve formáljuk a gyerekek szemléletét. A jövő generációinak a fenntarthatósággal kapcsolatos gondolkodása az emberi élet fennmaradásának záloga. Éppen ezért a fent leírtakat figyelembe véve az óvodai nevelés és az iskolai oktatás minden más területén is gondoljuk át tevékenységeinket a fenntarthatóság szempontját is figyelembe véve, legyen szó akár a pelenkázásról, öltöztetésről vagy bármilyen önkiszolgálási funkció tanításáról.

